

Sygn. akt III AUa 1108/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Joanna Baranowska (spr.)

Protokolant: stażysta Weronika Skalska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2015 r. w Ł.

sprawy **J. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 29 kwietnia 2015 r. sygn. akt V U 167/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1108/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 19.03.2013 r. w sprawie ENMS/25/026028952 odmówił J. L. prawa do emerytury. Zdaniem ZUS w O. odwołujący nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) tj. nie wykazał 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Od powyższej decyzji J. L. wniósł odwołanie, w którym podniósł, iż wykonywana przez niego praca w okresie od 01.08.1973 r. do 31.08.1998 r. w Zakładach (...) w O. na stanowisku elektromontera, na którym to stanowisku wykonywał pracę stale, jest pracą na stanowiskach wymienionych w wykazie A do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co uprawnia go do uzyskania wcześniejszego świadczenia emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS w O. podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji, podniósł, iż odwołujący nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz wniósł o oddalenie odwołania J. L..

W wyniku odwołania od powyższej decyzji toczyło się postępowanie przed Sądem Okręgowym w Kaliszu w sprawie V U 467/13. W toku tego postępowania zapadł w dniu 31.01.2014 r. wyrok zmieniający decyzję z dnia 19.03.2013 r.

(...) i przyznający odwołującemu J. L. prawo do emerytury poczynając od dnia 14.03.2013 r. Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją przez organ rentowy.

W wyniku rozpoznania apelacji Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie III AUa 405/14 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny wskazał, iż zakład, w którym pracował odwołujący nie podlegał resortowi - energetyka a nadto zakład pracy odwołującego wskazał, iż stanowisko monter układów i przyrządów elektrycznych oraz pomiarowych nie jest ujęte w wykazie stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985 r. określającym pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie ustalił na czym polegała praca w szczególnych warunkach odwołującego, na jakie czynniki uciążliwe był narażony odwołujący przy wykonywaniu pracy, w jakim przedziale czasowym, a także Sąd nie ustosunkował się do faktu nie wystawienia przez pracodawcę świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Kaliszu, w oparciu o akta osobowe wnioskodawcy oraz dowodu zeznań odwołującego oraz świadków: J. B., A. N., M. S., H. M., T. D., zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2015r. w sprawie sygn.. akt VU 167/15 zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał odwołującemu J. L. emeryturę poczynając od dnia 14 marca 2013 roku i ustalił następujący stan faktyczny: odwołujący urodził się dnia (...) Wykazał staż pracy na dzień 01.01.1999 r. wynoszący 25 lat 4 miesiące i 5 dni. Organ rentowy nie uznał odwołującemu okresu pracy w szczególnych warunkach od 01.08.1973 r. do 31.08.1998 r. w Zakładach (...) w O. na stanowisku montera układów elektrycznych i pomiarowych.

Odwołujący nie należy do OFE. Odwołujący posiadał status pracownika, zaś obecnie prowadzi działalność gospodarczą.

Sąd Okręgowy wskazał, że J. L. zmierzał do wykazania okresu pracy w warunkach szczególnych od 01.08.1973 r. do 31.08.1998 r. w Zakładach (...) w O. na stanowisku montera układów elektrycznych i pomiarowych.

Odwołujący w okresie od 01.08.1973 r. do 31.08.1998 r. zatrudniony był w Zakładach (...) w O.. Zakład ten zajmował się projektowaniem, produkcją, montażem i uruchamianiem urządzeń sterowniczych w obiektach przemysłowych - głównie energetycznych - elektrociepłowniach, elektrowniach. Produkowane były i potem montowane na obiektach urządzenia automatycznej regulacji do sterowania automatycznymi procesami technologicznymi w obiektach przemysłowych w energetyce i ciepłownictwie. Wykonywane prace na innych obiektach, niż energetyczne, np. w zakładach papierniczych, w zakładach chemicznych, w oczyszczalniach, jednostkach wojskowych dotyczyły urządzeń sterowniczych w kotłowniach czy częściach obiektu, gdzie wytwarzana była para technologiczna, ciepło. W świadectwie pracy z dnia 27.08.1998 r. stanowisko odwołującego określono jako monter aparatury elektrycznej niskiego napięcia - obiektowy elektryk konserwator, elektromechanik, główny mechanik i energetyk. W okresie od 28.10.1976 r. do 12.11.1978 r. odwołujący odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Wnioskodawca ukończył Technikum M.- Elektryczne w B.. We wniosku o przyjęcie do pracy stanowisko odwołującego określono jako monter elektryk, następnie jako monter układów elektrycznych i pomiarowych. W kwestionariuszu osobowym stanowisko odwołującego określono jako elektromonter. W karcie obiegowej zmiany z dnia 30.07.1973 r. stanowisko odwołującego określono jako monter elektryk. Podobnie w angażu z dnia 31.08.1973 r. W angażu z dnia 01.10.1973 r. określono stanowisko odwołującego jako monter stażysta. W angażu z dnia 19.07.1976 r. wskazano miejsce pracy odwołującego - Wydział AK 3. Wydział AK3 to był wydział montażu urządzeń automatycznych w terenie. W karcie obiegowej zmiany z dnia 28.10.1976 r., gdy odwołujący odchodził do wojska - wskazano stanowisko monter, a w karcie obiegowej z dnia 13.11.1978 r., po odbyciu służby wojskowej, wskazano stanowisko - monter układów elektrycznych. Podobnie w umowie o pracę z dnia 13.11.1978 r. Wskazano w niej także miejsce pracy - Wydział AK 3. W kolejnych angażach wskazywano miejsce pracy - AK 3. W piśmie z dnia 24.01.1984 r. dotyczącym oceny odwołującego wskazano stanowisko elektromonter. W angażu z dnia 27.02.1984 r. wskazano stanowisko przez miejsce pracy - AM., a angażu z dnia 30.09.1984 r. - monter elektrycznych przyrządów pomiarowych - AM. Wydział AM to także wydział montażu w terenie. W umowie o pracę o realizację kontraktu w okresie od 10.01.1985 r. do 03.06.1985 r. stanowisko

odwołującego określono jako monter. Podobnie w umowie przedłużającej kontrakt do 31.10.1985 r., do 31.12.1985 r., do 31.03.1986 r., do 30.06.1986 r., do 30.09.1986 r., i do 31.12.1986 r. Praca dotyczyła montażu urządzeń automatyki na budowie w byłej (...) była to budowa zakładów produkujących prefabrykaty budowlane. W angażu z dnia 27.03.1987 r., z dnia 08.08.1987 r. stanowisko odwołującego określono jako monter elektrycznych przyrządów pomiarowych – AM. W dalszych angażach wpisano miejsce pracy – AM, przy dalszych warunkach bez zmian. W ocenie z maja 1989 r. stanowisko odwołującego określono jako monter elektrycznych układów pomiarowych. Wskazano iż montaż jest na obiektach. W angażu z dnia 29.06.1989 r. wskazano stanowisko monter elektrycznych przyrządów pomiarowych – AM. W umowie o realizację kontraktu od 01.07.1990 r. do 31.12.1990 r. wskazano stanowisko starszego montera. Podobnie w przedłużeniu umowy na okres do 30.06.1991 r., do 30.09.1991 r., 31.12.1991 r., 31.01.1992 r. W czasie pracy na kontrakcie odwołujący zajmował się montażem urządzeń automatyki przemysłowej na obiektach w (...) budowa zakładów chemicznych w B., oczyszczalni ścieków przy cukrowni i wodociągów w N.. W angażu z dnia 10.02.1992 r. stanowisko odwołującego określono jako monter aparatury elektrycznej niskiego napięcia – AU/ (...). (...) był to wydział generalnych dostaw- w ramach tego wydziału po reorganizacji mieścił się także wydział montażu automatyki na obiektach w terenie. W dalszych angażach wskazywano miejsce pracy AU/ (...) dalsze warunki bez zmian. W angażu z dnia 01.07.1994 r. wskazano stanowisko odwołującego – monter aparatury elektrycznej nisko napięciowej – obiekt OR- (...) / (...) Zakład (...). Podobnie w dalszych angażach – z dnia 13.10.1995 r., 29.03.1995 r. Odwołujący zajmował stanowisko mistrza – od 01.04.1995 r. na Wydziale Montażu. Tak było do 31.12.1998 r. Wykonywał wtedy tę samą pracę przy montażu automatyki na obiektach w terenie.

Pracodawca wnioskodawcy w piśmie z dnia 12.06.2012 r. adresowanym do odwołującego odmówił wydania świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Wskazał, iż odwołujący pracował na stanowiskach: od 01.08.1973 r. do 28.10.1976 r. – monter elektryk, następnie po służbie wojskowej w okresie od 29.10.1976 r. do 12.11.1978 r. -, w okresie od 13.11.1978 r. do 30.09.1984 r. – monter układów elektrycznych, od 01.10.1984 r. do 09.01.1985 r. – monter elektrycznych przyrządów pomiarowych, od 10.01.1985 r. do 20.02.1987 r. – monter na kontrakcie zagranicznym, od 21.02.1987 r. do 30.06.1990 r. – monter elektrycznych przyrządów pomiarowych, od 01.07.1990 r. do 31.01.1992 r. – monter na kontrakcie, od 01.02.1992 r. do 31.03.1995 r. – monter aparatury elektrycznej niskiego napięcia, od 01.04.1995 r. do 31.12.1998 r. – mistrz. Pracodawca stwierdził, iż stanowiska te nie zostały ujęte w wykazie stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego dnia 30.03.1985 r. określającym stanowiska pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w resorcie, któremu podlegał pracodawca. Pracodawca nie wykluczył, iż w pewnych okresach odwołujący wykonywał prace na obiektach w ruchu, co może stanowić pracę w szczególnych warunkach, lecz brak dokumentacji w tym zakresie nie pozwala wskazać w jakich okresach odwołujący taką pracę wykonywał.

Sąd Okręgowy ustalił, że praca odwołującego polegała na tym, iż wykonywał w terenie na obiektach przemysłowych dokonywał montażu urządzeń automatyki, układał trasy impulsowe – ciągi przewodów elektrycznych lub hydraulicznych oraz przyłączał do nich urządzenia automatyki przemysłowej. Trasy impulsowe wykonywane były w różny sposób: kładzione w wykopach do głębokości metra na zewnątrz, na wysokościach kilku metrów na zewnątrz na tzw. drabinach, w rynienkach lub na estakadach, wewnątrz obiektów na ścianach na wysokości kilku metrów, na urządzeniach energetycznych – kotłach, turbinach na wysokościach kilkudziesięciu metrów. Punkty pomiarowe montowane były na turbinach, kotłach. Czujniki łączone były kablami, które doprowadzano do szaf sterowniczych. Kable to były przewody cienkie lub o takim przekroju, iż metr ważył 15 kg i umieszczone były na rolkach o średnicy 2m. Obiekty, w których wykonywano prace były budowane jako nowe lub remontowane. W każdej sytuacji, gdy następowała praca ekipy monterów urządzeń automatycznej regulacji musiały być doprowadzone media: woda, prąd, oleje, aby można było wykonywać montaż urządzeń pomiarowych i ich rozruch. Praca odwołującego odbywała się na wysokościach, w każdych warunkach atmosferycznych na zewnątrz – zależnie od potrzeby, przy zapyleniu w obiektach w ruchu, w pobliżu urządzeń energetycznych pod napięciem, w hałasie pracujących turbin, do pewnego okresu przy użyciu ręki przy próbach pomiarowych, w wysokich temperaturach, przy odkładającej się siarce w oczyszczalniach. Odwołujący wykonywał prace w fabryce proszków spiekanych w Ł., elektrociepłowni (...), elektrociepłowni (...), ciepłowni P., elektrociepłowni (...) i 3, zakładach produkcji pianobetonów w S., elektrowni w S., elektroowni wodnej C., oczyszczalni ścieków w P., rafinerii (...), elektrowni (...), elektrociepłowni (...), elektrociepłowni (...), elektrowni

(...), przy budowie ciepłowni w jednostce wojskowej. Okresy prac na tych obiektach były od kilkumiesięcznych do kilkuletnich. Brak dokumentacji nie pozwala określić w jakim czasie na jakim obiekcie odwołujący wykonywał pracę. Pracował cały czas w terenie, wykonując pracę na obiektach, które częściowo musiały być uruchomione, aby urządzenia automatyki pomiarowej mogły być montowane i sprawdzane. Odwołujący miał uprawnienia do pracy z urządzeniami elektroenergetycznymi do 1 KV, a w rozdzielniach bez ograniczeń. Praca odbywająca się w tunelach kablowych, które są urządzeniami energetycznymi, wymagała takich uprawnień.

Sąd I instancji zauważył, że jako praca w szczególnych warunkach wymieniona została w wykazie A dział XIV poz. 25 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 08.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wskazano prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano- montażowe i budowlano- remontowe na oddziałach będących w ruchu, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, natomiast w Wykazie III – hutnictwo i przemysł maszynowy nie wskazano żadnego stanowiska odpowiadającego stanowiskom odwołującego. W Dziale II wykazano prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. W Zarządzeniu Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego dnia 30.03.1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w Dziale II – (...) nie wskazano stanowiska odwołującego, w Dziale III- hutnictwo i przemysł maszynowy – podobnie, w Dziale XIV poz. 25 wskazano - prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano- montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd Okręgowy wskazał, że pierwszym z warunków uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej jest brak przynależności do OFE i odwołujący ten warunek spełnia. Kolejnym warunkiem jest ukończenie 60 roku życia. Odwołujący osiągnął wymagany przez przepisy wiek w dniu 14.03.2013 r. Następnym warunkiem jest przepracowanie wymaganego okresu zatrudnienia tj. co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołujący wykazał okresy składkowe i nieskładkowe za okres ponad 25 lat na dzień 01.01.1999 r. Ostatnim warunkiem uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest przepracowanie co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r.

W ocenie Sądu Okręgowego meriti, aby wykonywaną pracę można było zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, musi to być rodzaj pracy wskazanej w załączniku A do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca ta, zgodnie z brzmieniem § 2 ust 1 wymienionego rozporządzenia musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wymaganym na danym stanowisku. Stosownie do ustępu 2 § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Pracodawca odwołującego istnieje, ale odmówił odwołującemu wystawienia świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach za cały sporny okres, uznając iż stanowiska zajmowane przez odwołującego nie zostały ujęte w wykazie dotyczącym hutnictwa i przemysłu maszynowego. Pracodawca nie wykluczył, iż odwołujący wykonywał prace na obiektach w ruchu, w których wykonywane były prace w szczególnych warunkach, lecz nie mógł tego określić z uwagi na brak dokumentacji. Zdaniem Sądu Okręgowego odmowa wynika jedynie z formalnego potraktowania dostępnej dokumentacji i stwierdzenia iż stanowisko odwołującego z uwzględnieniem jedynie nazewnictwa nie mieści się w wykazie przepisów ogólnych czy resortowych, bez uwzględnienia charakteru pracy na tym stanowisku. Takie stanowisko pracodawcy, bardzo formalne i asekuracyjne, przerzuca cały ciężar ustalania charakteru pracy pracownika, na niego, w sytuacji gdy nie dysponuje on dokumentacją, która na to pozwalałaby - brak danych o okresach kiedy wykonywał prace na poszczególnych obiektach.

Sąd I instancji stwierdził, że co prawda odwołującemu nie wystawiono świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, to jednak przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako osoba zatrudniona przy montażu urządzeń automatyki przemysłowej na obiektach

w ruchu, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w okresie od 01.08.1973 r. do 31.08.1998. W związku z powyższym w ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca wykazał okres 15 lat pracy w warunkach szczególnych i tym samym spełnił wszystkie warunki wymienione w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy podniósł nadto, że świadczeni A. N. prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu w sprawie VU 1178/10 przyznano prawo do emerytury – jako osobie wykonującej prace w energetyce.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zarzucając: naruszenie przepisów prawa materialnego art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w związku z § 2 rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.); naruszenie przepisów prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku, albowiem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu. Sąd pierwszej instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, ustalenia wynikające z właściwej i wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego, w oparciu o które dokonał prawidłowej subsumcji.

Analizując w pierwszej kolejności podniesione zarzuty prawa procesowego Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do podzielenia ich trafności. Odnosząc się do naruszenia art. 233§1 k.p.c. należy mieć na uwadze, że co do zasady Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując wyboru określonych środków dowodowych. Jak trafnie przyjmuje się przy tym w orzecznictwie sądowym, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Wyłącznie w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 listopada 2014 r., III AUa 233/14, LEX nr 1602949, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2002 r., II CKN 817/00, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 160/01, nie publ.). Strona chcąc podważyć sędziowską ocenę dowodów nie może zatem ograniczać się do przedstawienia własnej ich oceny, ponieważ jest to zwykła polemika ze stanowiskiem Sądu niemogąca odnieść skutku. Konieczne jest wskazanie w takiej sytuacji przyczyn, dla których ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Na gruncie przedmiotowej sprawy sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe, na podstawie którego wywiódł jednoznaczne i trafne wnioski, zgodnie z którymi odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach w trakcie zatrudnienia w Zakładach (...) w O..

Z ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne wynika, że J. L. spełnił wszystkie – przewidziane w/w przepisach – przesłanki do nabycia prawa do emerytury, gdyż udowodnił wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że ubezpieczony w spornym okresie od 1 sierpnia 1973 r. do 31 sierpnia 1998 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy montażu i rozruchu urządzeń sterujących pracą urządzeń energetycznych w elektrowniach i elektrociepłowniach i innych zakładach uruchamianych za pomocą prądu elektrycznego. Praca ta spełniała warunki wymienione w wykazie A dział II załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia. Wnioskodawca – tak jak i świadek A. N., któremu przyznano prawomocnym wyrokiem prawo do emerytury, będąc zatrudniony w Zakładach (...) w O. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się montażem oraz rozruchem układów automatyki, sterujących

pracą urządzeń energetycznych w elektrowniach, elektrociepłowniach i innych zakładach uruchamianych za pomocą prądu elektrycznego. Taką pracę wnioskodawca wykonywał na obiektach realizowanych przez firmę w terenie, bowiem zakład zajmował się projektowaniem, produkcją, montażem i uruchamianiem urządzeń sterowniczych w obiektach przemysłowych, głównie energetycznych tj. elektrociepłowniach i elektrowniach. Montował urządzenia automatycznej regulacji do sterowania automatycznego procesami technologicznymi w obiektach przemysłowych w energetyce i ciepłownictwie.

W świetle tak ustalonego stanu faktycznego przypomnienia wymaga § 2 ust. 1 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zgodnie z którym "okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku". Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że charakter wykonywanej przez skarżącego pracy daje podstawy do uznania, iż wyczerpana została przesłanka stałości, która pozwala zakwalifikować podejmowane przez niego w okresie zatrudnienia czynności pod jeden ze wskazanych w wykazie A rozporządzenia rodzaj pracy w warunkach szczególnych. Należy jednocześnie stwierdzić, że praca w szczególnych warunkach, musi być wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). W Dziale II Wykazu A wskazano prace przy przetwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Wnioskodawca wykonywał prace przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Podkreślić należy, że dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, natomiast wykazy stanowisk ustalane przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy mają jedynie charakter techniczno-porządkujący. Samo nawet wymienienie danego stanowiska czy rodzaju prac warunkujących przyznanie spornego prawa do emerytury nie może być interpretowane w sposób rozszerzający, tzn. w całkowitym oderwaniu od rodzaju zakładu z danej branży, w którym praca była wykonywana. Wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A, B, stanowiących załącznik do rozporządzenia, nie uprawnia do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W wyroku z dnia 24 czerwca 2015 r. I UK 359/14 Sąd Najwyższy wskazał, że za prace w szczególnych warunkach w energetyce mogą być uznane takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu (branży) i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanymi z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej. Podkreślił, że chodzi przy tym o kwalifikowany charakter tych prac wynikający właśnie z wykonywania ich w obrębie "systemu energetycznego", w skład którego wchodzi zakłady wytwarzające (przetwarzające) energię elektryczną i ciepłą oraz przesyłające (dostarczające) tę energię do odbiorców. Z kolei, umieszczenie w dziale II wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) (na takich samych, równych zasadach) prac montażowych, remontowych i eksploatacyjnych oznacza, iż każdy z tych rodzajów prac musi charakteryzować się narażeniem na ekspozycję takich samych czynników szkodliwych oraz takim samym stopniem owej ekspozycji. Jeśli bowiem prawodawca wymienia jedynie rodzaje czynności, których wspólną cechą jest ich realizacja przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, to bez względu na to, czy są one wykonywane przy montażu, remoncie bądź eksploatacji urządzeń służących do wytwarzania i przesyłania energii, muszą charakteryzować się takim samym stopniem szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości. Jest to natomiast możliwe tylko wówczas, gdy wszystkie te prace są wykonywane w takich samych (albo przynajmniej bardzo zbliżonych) warunkach i stanowią pewien ciąg

technologiczny, który rozpoczyna się od montażu urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych służących wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, a następnie jest związany z ich bieżącą eksploatacją, w ramach której będzie też występować konieczność przeprowadzenia remontów tych urządzeń. Praca odwołującego warunki te spełnia. Wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy montażu i rozruchu urządzeń sterujących pracą urządzeń energetycznych w elektrowniach i elektrociepłowniach i innych zakładach uruchamianych za pomocą prądu elektrycznego. Praca ta spełniała warunki wymienione w wykazie A dział II załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia.

Odnosząc się do braku zaświadczenia o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych podkreślić należy, że zgodnie z orzecznictwem sądowym przedmiotem postępowania w sprawie o wcześniejszą emeryturę jest przyznanie tego świadczenia z uwagi na warunki pracy, co oznacza konieczność poczynienia ustaleń dotyczących rodzaju i wymiaru pracy w warunkach szczególnych. Zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w warunkach szczególnych wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w postępowaniu przed sądem możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody m. in. zeznania świadków. Trafnie argumentował Sąd pierwszej instancji, że odmowa wydania świadectwa pracy w warunkach szczególnych wynikała z formalnego potraktowania dokumentacji osobowej i stwierdzenia, że stanowisko odwołującego nie mieści się w wykazie rozporządzenia i zarządzeń resortowych i nie uwzględnia charakteru pracy na tym stanowisku. Przypomnieć należy, że to nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale zakres faktycznie wykonywanej przez ubezpieczonego pracy decyduje o uznaniu jej za pracę w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego chybiony okazał się zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny dowodów i doszedł do trafnego wniosku, że okres od 1 sierpnia 1973 r. do 31 sierpnia 1998 r. jest okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zawarte w apelacji twierdzenia stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi i nie budzącymi wątpliwości ustaleniami Sądu I instancji. Sąd Okręgowy prawidłowo – w świetle art. 232 k.p.c. - ocenił wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez naruszenia granic zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Chybiony zatem jest zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015r., poz.1240 tekst jednolity ze zm.), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.

Przewodniczący: Sędziowie: